

ENGELLİLER İÇİN KAMUSAL VE SOSYAL HAKLAR REHBERİ

- Anayasanın 10 Maddesine ilave edilen (2010 yılı referandumunda) cümlede pozitif ayrımcılık gereği “engelliler hakkında alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olamayacağı” ifadesi yer alır.
- Anayasanın 42. maddesi 8. fıkrası; “Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır”.
- Anayasanın 49. maddesi; “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.”
- Anayasanın 50. maddesi 2. fıkrası; “Bedenî veya ruhî yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar”.
- Anayasa 70. madde; “Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir”.
- Anayasa 70.Madde 2. fıkra; “Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.”
- 5378 Sayılı Engelliler Yasası Madde 15;” Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.” Engelli hakları konusundaki taleplerimizin yasal dayanaklarını Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesinden. Anayasa ve 5378 Sayılı Engelliler Yasasında yer alır.
- Engelli çalışanlar hakkında 2014 EPSS Yönetmeliğinde aşağıdaki hükümler yer alır:
 - **MADDE 16-(1):** Kamu kurum ve kuruluşları çalışma yerlerini ve eklentilerini, engellilerin erişimine uygun duruma getirmek, engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak gerekli tedbirleri almak ve engellilerin görev yaptıkları kadronun gereği olan işleri yapabilmeleri için engel durumlarına göre gerek duyulan yardımcı ve destekleyici araç ve gereçleri temin etmek zorundadır. (2) Engelliler, engelliliklerini artırıcı ve ek engel getirici işlerde çalıştırılmaz.
 - **MADDE 10-(3):** Engellilerin istihdam edileceği uygun münhal kadro bulunmadığı takdirde hizmet gereklerine ve genel hükümlere göre diğer münhal kadrolarda değişiklik yapılarak gerekli kadrolar temin edilir. Engelli personelin istihdam edileceği birimler engellilerin engel durumları dikkate alınarak ilgili kamu kurum veya kuruluşunca belirlenir.
- Engelli çocuğu olan kamu görevlilerine ödenecek çocuk yardımının %50 artırımlı olarak ödenmesi sağlandı.
- Engelli kamu görevlilerine; mesleki uyum eğitimlerinin verilmesi, fiziki çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kurum tarafından görevlendirilmeleri halinde refakatçilerin eşlik etmesi ve kamu konutlarından pozitif ayrımcılık kapsamında öncelikli yararlanmalarına yönelik gerekli tedbirlerin alınması sağlandı.
- Memuriyet mahalli dışında eğitim, kurs, seminer ve benzeri çalışmalar için görevlendirilmesi ve gerekli olması halinde kurumca refakatçi görevlendirilmesi.

ENGELLİ KİMLİK KARTI

Engelli Kimlik Kartı Nedir ve Hangi Kurum Tarafından Verilmektedir?

19.07.2008 tarihli ve 26941 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Engelliler Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik” gereği engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmada kullanılmak üzere engelli kişilere verilen kimlik kartıdır. Engelli kimlik kartı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri aracılığı ile düzenlenmektedir.

Engelli Kimlik Kartı Kimlere Verilmektedir?

Engelli kimlik kartı, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle meydana gelen bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini yüzde kırk (%40) veya daha yüksek bir oranda kaybeden ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan engelli bireylere verilmektedir.

Engel Oranında Değişiklik, Soyadı Değişikliği, Kimliğin Kaybolması veya Yıpranmış Olması Durumunda Nereye Müracaat Edilir?

Engelli kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

Engelli Kimlik Kartı Engelli Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer Mi?

Engelli kimlik kartı engelli sağlık kurulu raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

Yurtdişında Yaşayan Türk Vatandaşı (Mavi Kartı olanlar), Yaşadığı lke Makamlarınca Düzenlenen Engelli Sağlık Kurulu Raporu ile Engelli Kimlik Kartı Alabilir Mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden engelli sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

Engelli Kimlik Kartı ile lkemizde Engelli Kişilere Sağlanan Hak ve Hizmetler Nelerdir?

Engelli kimlik kartı ile başta ücretsiz ve indirimli seyahat olmak üzere birçok hak ve hizmetten yararlanılmaktadır. Engelli kişilerin faydalanacakları hak ve indirimler; ilgili kurum, kuruluş veya yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Bunun yanında bazı kamu ve özel sektör kuruluşlarının, engelli kimlik kartı, nüfus cüzdanına işlenmiş engellilik bilgisi ya da engellilere verilen sağlık kurulu raporunu esas alarak engellilere sağladığı kolaylıklar bulunmaktadır. Bu indirimler ve/veya oranları zaman zaman ilgili kurumlar tarafından değiştirilebilmektedir.

EĞİTİM

Engelli Bireyin Eğitim Hakları Nelerdir?

Engelli bireyler temel eğitim ilkeleri doğrultusunda genel eğitim, özel eğitim ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmektedirler. 5378 sayılı Engelliler Kanunu’nun 15. Maddesinde “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli ocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.” ibaresi yer almaktadır. Engel türü ve derecesine göre engelli çocuklar genel eğitim sisteminde normal sınıflarda veya engel türü ve düzeyine göre ayrılmış olan özel eğitim sınıflarında eğitim alabilmektedirler. Bununla birlikte engelli çocukların normal eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan birlikteliklerinin sağlanabilmesi için eğitim politika ve uygulamalarında temel yaklaşım kaynaştırma eğitimi ile sağlanmaktadır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin zorunlu öğrenim ağı: Okul ncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş olarak belirlenmiştir. Ülkemizde eğitime ihtiyacı olan engellilere yönelik MEB sorumludur. Engellilere yönelik erken eğitim 0-6 yaşından başlayarak eğitim ve ğretim hizmetlerinde MEB’ in yanı sıra üniversitelerin ilgili bölümlerinden de bilgi ve yönlendirme hizmetlileri alınabilir.

Özel Eğitim Hizmetlerinin Yasal Dayanağı Nedir?

Özel eğitim hizmetleri 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren “zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğin” de belirtilen esaslar doğrultusunda yürütülür.

Özel Eğitim Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvurmak Gereklidir?

Hastaneden alınan “eksiksiz” doldurulmuş “engelliler için sağlık kurulu raporu” ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Nedir?

Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve engelli bireyin özelliklerine uygun lme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama İçin Gerekli Belgeler Nelerdir?

- Engelli bireyin velisinin veya okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- Okula/ kuruma kayıtlı engelli bireyin bireysel gelişim raporu,
- İkametgh belgesi,
- Engelliler için sağlık kurulu raporu.

Özel Eğitim cretlerinin demesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu” tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

Engelli Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki engelli bireyin eğitimine katkı sağlamak “rehberlik ve danışmanlık” hizmetlerini içeren bir eğitimidir. Aile Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim okul ve Kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

Üniversite Sınavına Giren Engelli Öğrenciler İçin Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engelliler için uygun düzenlenmiş sınav mekânları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu “yardımcı refakatçi” eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

Engelli Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Başarılı ve ihtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır. 20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi nedir? Proje kapsamında hangi öğrencilerin ücretsiz taşınması gerçekleştirilmektedir?

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi” özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişiminin ücretsiz sağlanması ile eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve engelli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla Başbakanlık Engelliler İdaresi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde hazırlanmıştır. Proje kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki;

- Görme Engelliler Okullarında,
- İşitme Engelliler Okullarında
- Ortopedik Engelliler Okullarında
- Otistik Çocuklar Eğitim - İş Eğitim Merkezlerinde
- Zihinsel Engelliler Okullarında
- Uyum Güçlüğü Olanlar Okulunda
- Özel Eğitim Okulları Bünyesinde Anasınıfında
- Özel Eğitim Sınıflarında

Eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

ÜNİVERSİTEDE ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN HAKLARI

- Her üniversitede Engelli Öğrenci Birimi oluşturulmuştur.
- Engelli öğrencilere bazı üniversitelerde yerleşme aşamasında ek puan verilebilir. Bu konuda tercih edeceğiniz üniversiteden bilgi alabilirsiniz.
- Üniversitede okuyan engelli öğrenciler yurtlarda öncelik hakkından yararlanmak için ilk kayıt olduklarında Kredi ve Yurtlar Kurumuna başvurmalıdır.
- Bazı üniversitelerde engelli öğrencilere öğrenim ücretlerinde engel oranlarında indirim uygulanmaktadır. Tercih ettiğiniz üniversiteden bu konuda bilgi alabilirsiniz.
- Açık Öğretim Fakültesinde ücret ödenmemektedir. Ancak Açık Öğretim Fakültesini mezun olmaları gereken sürede bitiremeyenler öğrenci harcında engel oranlarında indirim yapılarak ödeme yapmaktadırlar.

- Üstün yetenekli öğrencilerin YÖK tarafından değerlendirilmesi sonucu uygun görülmesi halinde YGS ye girmeden Güzel Sanatlar Bölümlerine kayıt olabilmeleri hakkı getirilmiştir. Bu nedenle Otizmli üstün yetenekli çocuklar da bu haktan yararlanabileceklerdir.
- Üniversiteler görme, işitme ve ortopedik engelli öğrenciler için ortam, araç, gereç hazırlamak zorundadır. Üniversite sınavında öğrencilerin engel gruplarına uygun düzenlemelerin yapılabilmesi için başvuru aşamasında engellilik raporlarını ÖSYM' ye vermeleri gerekmektedir.
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetmeliğine eklenen madde ile tekerlekli sandalye kullananlar, görme engellilere gibi tek başına şehir içi otobüslere binemeyenlere yaşadıkları şehirde yurt imkanı sağlanır. İlgili madde şu şekildedir: Madde 3-b) Şehir içi nakil araçlarından yardımsız faydalanamayan görme engelli, felçli, bir veya iki kolu veya bacağı olmayan, skolyoz hastaları olan öğrenciler hariç, öğrencinin ailesinin yurdun bulunduğu şehrin belediye sınırları dışında ikamet etmesi (Ancak büyükşehir belediyeleri sınırları içinde bulunan yurtlara, ailesinin ikamet durumuna göre başvuru alınabilecek yerleşim yerleri Kurumca belirlenir).”

EKPSS'YE GİRME HAKKI

(Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı)

- 2 yılda bir yapılan sınava her türlü engel grubuna sahip olan engelli bireyler katılabilirler.
- Sınav ve kura yöntemiyle atama yapılır. Lise, ön lisans ve lisans mezunları sınava, ilköğretim ve ortaokul mezunları kuraya katılabileceklerdir. Sınava girmiş olanlar tekrar kura için müracaat edemezler. İlk EKPSS sınavı 2012 Pazar günü yapılmış olup 2 (iki) senede bir tekrar eder. Sınavlarda alınan puanlar 2 (iki) sene boyunca atamalar bu sınav sonucuna göre yapılacaktır.
- Emlak vergisi muafiyeti için yaş sınırı, gelir ölçümü gibi kriterler yoktur. Sadece belirli dönemler için kullanılan evler için bu hak kullanılamaz.

EMEKLİLİK

Engelli Bireyler Erken Emekli veya Malulen Emekli Olmak İçin Nereye Müracaat Etmelidir?

Engellilerin emeklilik işlemleri diğer çalışanlarda olduğu gibi ilgili SGK tarafından yapılmaktadır. Engelliler erken emeklilik ya da malulen emeklilik işlemlerini SGK'ya müracaat ederek başlatabilirler.

Ayrıntılı bilgi için: www.sgk.gov.tr ve ALO 170 (Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi'ni 7 gün 24 saat arayabilirsiniz)

MALULEN EMEKLİLİK

Kimler Malul Sayılır?

- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre; hizmet akdine tabi (4/a lı) ve kendi adına ve hesabına bağımsız (4/b li) çalışan sigortalıların çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60'ını, Kamu görevlileri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az %60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği, Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalılar malul sayılır.
- Sigortalıların sağlık hizmeti sunucularından alacakları maluliyete ilişkin raporlar, Kanuna göre malul sayılmaları için yeterli değildir. Sigortalının malul sayılabilmesi için, çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az %60'ını kaybettiğinin Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilmesi gerekir.
- Doğuştan ya da işe girmeden önce malul durumda engelli oldukları Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunca tespit edilenler (raporlarını sunmayıp sağlam olarak işe girenler) sonradan bu raporlarını sunduklarında da malulen emekli olamazlar.
- Malullük Aylığı Bağlanmasının Koşulları Nelerdir?
- Kurum Sağlık Kurulunca malul sayılan sigortalıların malullük aylığından yararlanabilmeleri için;
- En az on yıldır sigortalı olması ve toplam olarak 1800 gün uzun vadeli sigorta kolları primi ödemesi, başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul ise sigortalılık süresine bakmadan 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması
- Maluliyeti nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrılması, faaliyetine son vermesi ve görevinden ayrılması
- Hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların ise kendi sigortalılığı nedeniyle Kuruma genel sağlık sigortası primi dâhil, prim ve prime ilişkin borcu olmaması
- Kuruma yazılı dilekçe ile başvurması gerekmektedir.

ERKEN EMeklİLİK

- Sigortalı olarak işe başlamadan önce veya sonra Engelli olan sigortalılara, özür derecelerine göre kademeli olarak erken emeklilik hakkı tanınmıştır. Sonradan %60'ın altında engel oranına sahip olanlar ile işe engelli kadrosundan girenler işe giriş tarihlerine göre erken emeklilik haklarını elde ederler.
- 2008 öncesi işe girmiş memurlar için 5434 Sayılı Yasa hükümleri, 2008 sonrası işe girenler için 5510 Sayılı Yasa hükümleri uygulanır. Buna göre 1 Ekim 2008 öncesi işe girmiş engelli memurların tamamı 15 yılda emekli olurken, 2008 sonrası işe girenler engel oranlarına göre kademeli (15-19 sene arası) erken emeklilik hakkı elde ederler.
- İşe girdiklerinde engelli oldukları halde engel durumlarını beyan etmeyip engelli kadrosunda olmayanlar doğuştan ya da işe girmeden önce engelli olduklarını gösteren raporlarını Sosyal Güvenlik Kurumu ya ilettikleri takdirde uygun görülürse erken emeklilik hakkını alırlar.
- Erken emeklilik ve maluliyet için alınmış raporların Sosyal Güvenlik Kurumu ya bağlı olan Sağlık Kurulunca değerlendirildiği, gerekirse tekrar raporlanma istenebileceğini ve son kararın bu sağlık kuruluna ait olduğu da bilinmelidir.
- İş Kanuna tabi olan engelliler de işe giriş tarihlerine göre düzenlenmiş kademeli erken emeklilik hakkına sahiptirler. Ancak erken emeklilik hakkı için 1 Ekim 2008 öncesi işe girmiş olanların mutlaka vergi indirim hakkını almış olmaları gerekir. 1 Ekim 2008 sonrası işe giren SSK'lı çalışanlar ile Bağ-Kur ve Emekli Sandığına tabi çalışanlar vergi indirim belgesi almak zorunda değildirler.

06/08/2003 tarihindeki sigortalılık süresi/başlangıcı	1.Derece Engelli		2.Derece Engelli		3. Derece Engelli	
	Sigortalılık Süresi	Gün Sayısı	Sigortalılık Süresi	Gün Sayısı	Sigortalılık Süresi	Gün Sayısı
12 yıldan fazla 06/081991'den önce	15 Yıl	3600	15 Yıl	3600	15 Yıl	3600
9 yıl - 12 yıl 07/08/1991 - 06/08/1994	15 Yıl	3600	15 Yıl 8 Ay	3680	16 Yıl	3760
6 yıl - 9 yıl 07/08/1994 - 06/08/1997	15 Yıl	3600	16 Yıl 4 Ay	3760	17 Yıl	3920
3 yıl - 6 yıl 07/08/1997 - 06/08/2000	15 Yıl	3600	17 Yıl	3840	18 Yıl	4080
0 yıl - 3 yıl 07/08/2000 - 06/08/2003	15 Yıl	3600	17 Yıl 8 Ay	3920	19 Yıl	4240
06/08/2003 tarihinden sonra	15 Yıl	3600	18 Yıl	4000	20 Yıl	4400

Engelli Maaşları ve Haciz

Engelli bireyin aldığı sosyal yardım kapsamındaki maaşlar haczedilemez. Kişi kendi aldığı engelli maaşını isteyerek de olsa haczettiremez.

İSTİHDAM

Elli ve üzeri çalışanı bulunan özel sektör iş yerlerinde en az %3, Kamuda %4 engelli personel çalıştırılması zorunludur.

%3'lük yasal kotanın üzerinde engelli personel çalıştıran özel şirketlerin fazladan çalıştırdıkları engelli personele ait sigorta primlerinin tamamı hazinece karşılanmaktadır.

Yetim Maaşı

Engelli çocuğun engel oranının %60 ve üzeri olması halinde çalışan anne ya da babasının vefatı halinde çocuğa yetim maaşı bağlanır. Anne ve babasının her ikisinin de memur olması halinde; sadece talep halinde maaşı yüksek olan anne ya da babasının üzerinden maaş bağlanır. Anne ve babası ayrı sigorta kollarında iseler (biri SSK, diğeri Emekli Sandığı) malul çocuk her ikisi üzerinden yetim maaşı alır. Engelli çocuğun engel oranı %60'ın altında ise engelli çocuk Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından malul olarak kabul edilmediği için çocuğa yetim maaşı bağlanmamaktadır. Eylül 2014 Torba Yasa ile 5510 Sayılı Yasanın ilgili maddesindeki malul kelimesi yerine "ağır engelli" ifadesi yazılmıştır. Buna göre yetim aylığı bağlanma şartı çocuğun ağır engelli olması ile mümkün olabilecektir. Anne veya babasının üzerinden sağlık yardımına devam etme hakkı olan kız ve erkek çocuklar çalışmaya başladıklarında anne veya babalarının vefatı halinde yetim aylığı hakkını alamazlar. Ancak işten çıktıklarında yetim aylığı tekrar bağlanır. Bu durumun bir istisnası anne ya da babası 1 Ekim 2008 öncesi vefat edip yetim aylığı başlanmış olan yetim çocuktur. Bu çocuklar çalışsalar bile yetim aylığı alırlar. Ancak emekli olduklarında kesilir. Yetim kız ve erkek çocuklardan ağır engelli olup yetim aylığına devam edenler evlenseler dahi yetim aylıkları kesilmez.

Özel Sektörde Çalışan Engelliler

Engellilerin çalıştığı kamu kurum ve kuruluşu özelleştirme kapsamındaysa, kapatma ve tasfiye halleri dışında engelli çalışan işten çıkartılamaz. Kapatma veya tasfiye halinde işine son verilen engelli vatandaşlar ildeki Türkiye İş Kurumuna başvurmalıdır. Bu durumda iş kaybı tazminatı, kurumun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenmektedir.

BAYİLİKLER

18 yaşını dolduran zihinsel yetersizliği olmayan ve vesayet altında olmamak şartı ile her engelli birey Milli Piyango Genel Müdürlüğü tarafından verilen Sayısal Oyunlar Bayiliklerini alabilirler.

ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN ÇALIŞANLARIN HAKLARI

Gelir Vergisi İndirimi

Engelli çocuğu olan kamu özel sektör çalışanları ve serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanırlar. Engel oranı değişikliğinde ilgili vergi dairesine bildirim zorunluluğu vardır. Rapor süreli ise her rapor değişiminde de bildirilmelidir. Emekli olanlar emekli maaşında bu hakkı kullanamazlar. Ancak emekli olup serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanır.

Nöbet Muafiyeti ve İzin Hakkı

Kamu kuruluşlarında çalışan engelli çocuğu olan memur anne ve babalara nöbet ve fazla mesai muafiyeti vardır. Ayrıca bakıma muhtaç yakını olan çalışanlara günlük bakım izni konusunda kolaylık tanınması sağlanmıştır.

Engelli Çocuğu Olan Çalışan Annelere Erken Emeklilik Hakkı

- “Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunan annelerin” yararlandığı bu haktan Bağ-Kur, SSK, Emekli Sandığı, Tarım İşçileri ve İsteğe Bağlı Sigortalı olan anneler yararlanır.
- 1 Ekim 2008 sonrası çalışılan sürenin dörtte biri oranındaki süre çalışılan süreye ilave edilir, bu süre emekliliğe kalan süreden düşürülür.
- Engelli çocuğun bakıma muhtaç yani raporunda “ağır engelli” ibaresinin olması gerekmektedir. Çocuğun bakıma muhtaçlığı devam ettiği sürece bu haktan yararlanılır. Evlatlık alınan engelli çocuklar için de bu haktan yararlanılır.
- Engelli çocuğu olan babalar erken emeklilik hakkına sahip değildir.

Refakat İzni

Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve özlük hakları korunarak, üç aya kadar izin verilir. Gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılır. Sağlık kurulu kararı çıktığı gün izin başlar.

Mazeret İzni

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 104. Maddesine göre; “Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süreğen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

TAYİN, İZİNLER VE ÇALIŞMA SAATLERİ

Engelli Memurun İzin Hakkı

- 10-16 Mayıs Engelliler Haftasının ilk günü ile 3 Aralık Dünya Engelliler Gününde kamuda görev yapan tüm engelliler idari izinli sayılır.
- Olumsuz hava koşulları nedeniyle valiliklerce okulların tatil edilmesi halinde aynı bölgedeki kamu görevlisi engelliler, ayrıca bir talimat ve talebe gerek kalmadan, belirlenen tatil süresince idari izinli sayılacaktır.

- Devlet Memurları Kanunu Madde 100: Ancak engelliler için; engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir.
- Görme engelliler, az görenler, gece körlüğü olanlar ve yürüme engelliler kış saati uygulanan mesai saatleri bitiminin akşam karanlığına denk geldiği sürece mesai başlangıç ve bitiş saatlerinin düzenlenmesini talep edebilirler.
- Devlet Memurları Kanunu Madde 101: Engelli memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez. Buna göre engellilerin çalıştırılmayacağı saatler akşam 20:00 ile sabah 06:00 arasındaki saatlerdir. Bu saatler İş Kanunu'nda yer aldığı gibi Devlet Memurları Kanununda yer almaz. Ancak bu konuda Devlet Personel Başkanlığının 18 Eylül 2014 tarihli mütalaası bu saatleri teyit etmekte ve memurlar için de İş Kanunu'nda belirtilen saatlerin ana alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Tayin Hakkı

- Devlet Memurları Kanunu Ek Madde 39: "Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır."
- devlet memurları kanunu 72. Madde: "İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır." "Özel eğitim amaçlı değerlendirilmek üzere rapor alacakların atamaları ise; 30.3.2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte, kendisine Engelli Sağlık Kurulu Raporu düzenleme yetkisi verilmiş, sağlık kuruluşlarından alacakları "özel eğitim amaçlı değerlendirilmesi uygundur" kararlı, Engelli Sağlık Kurulu Raporları ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinden alacakları raporda bulunan özel eğitim imkanlarının bulunduğu garnizonlara yapılır veya ertelenir."
- Devlet Memurlarının Yer Değiştirmesi Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik Değişikliği 16 Ağustos 2014: " Engellilik Durumuna Bağlı Yer Değişikliği"

Ek Madde 3: İlgili mevzuatına göre alınan sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurlar engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir.

Not: Bakmakla yükümlülük Sosyal Güvenlik Kurumu yönünden çalışanın üzerinden sağlık yardımından yararlanma şartıdır. Bu kapsamdaki talepler bu yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkanları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılamaz.

Not: Bir kereye mahsus bu haktan yararlanan memur tekrar atama istediğinde engellilik nedeniyle atama talep edemez. Bu durumda yönetmeliğin diğer hükümlerine tabi olur. Memurun kendisinin veya beraber yaşadığı eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının engellilik durumunun tedavisi sebebiyle yer değişikliğini talep etmesi halinde, yer değiştirme suretiyle atama yapılacak yerin, memurun ve bu fıkra kapsamındaki yakınlarının engellilik durumuna uygun olması esastır. Engellilik durumu devam ettiği sürece kurumlarca isteği dışında memurun yeri değiştirilmez. Engellilik durumu ortadan kalkan memurlar hakkında bu yönetmelikte yer alan diğer hükümler uygulanır."

- **Madde 12:** Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde 5: Kamu kurum ve kuruluşları bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yönetmeliklerini bu Yönetmeliğe uygun hale getirirler. Bu süre içerisinde kamu kurum ve kuruluşlarının yönetmeliklerinin bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir."

Not: Tüm kurumlar 16 Şubat 2015 tarihine dek kendi yönetmeliklerini çıkartmak zorundadırlar.

Kamuda İşçi Kadrosunda Çalışan Engelliler Yönelik Tayinler

Kamuda çalışan sürekli işçi kadrosunda bulunan engelli çalışanlara yer

değiştirme ile ilgili kolaylık tanınmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği Paketi ile Nisan 2015'te 5620 sayılı Kanuna eklenen madde ile kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda görev yapan ve en az %40 oranında engelli olan işçiler ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan işçiler de engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak kurum içinde yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler kamu kurum ve kuruluşlarının kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır. Yine engellilik durumu devam ettiği sürece kurum ve kuruluşlarca isteği dışında işçinin görev yeri değiştirilemez.

Engelli çocuğu olan çalışan anne ve babalar için mazeret izni kullanma hakkı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 104. Maddesine göre; "Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süreğen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

Engelli memurlar gece nöbeti ve gece vardiyası

Engelli memurlara isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilmeyecektir.

Kamu çalışanlarına mesai saatleri konusunda kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli birey için gerekli kolaylıklar sağlanmakta mıdır?

2010/02 sayılı Sendikal Gelişmeler Doğrultusunda Alınacak Önlemler hakkında Başbakanlık Genelgesi'ne göre "Kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü olduğu Engelli aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunun ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli Engelli sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi kaydıyla bu durumdaki personele; engelli aile ferdinin günlük bakımı için izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanacak ve personel mesai saatleri dışındaki nöbet görevinden ve gece vardiyasından muaf tutulacaktır."

ENGELLİ BAKIM HİZMETLERİ

Engelli bakım hizmetleri nelerdir?

Resmi bakım ve özel bakım merkezlerinde bakım ihtiyacı olan engellilere yatılı ve gündüzlü hizmetler verilmektedir. Ayrıca, bakım ihtiyacı olan engelli bireylerin ikametgâh adreslerinde evde bakım hizmeti bulunmaktadır. Ancak, bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verilmiştir (Temmuz 2015).

Resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren resmi ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Engellilerin Bakımı Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır.

Resmi bakım merkezlerinin hizmetlerinden yararlanmak için yapılacak müracaatlarda istenecek belgeler nelerdir?

- Engelli Sağlık Kurulu Raporu. Engellinin bulaşıcı hastalığı ve madde bağımlılığının olması durumunda bu husus raporda belirtilir.
- Yatılı ve sürekli bakımı için bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilecek olan, on sekiz yaşını tamamlamamış engelli için ilgili mahkemelerden alınacak koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.
- On sekiz yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli engelli için ilgili mahkemelerden alınacak kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı. Terk/buluntu ve yakını bulunmayan kimsesiz engellilerin yasal işlemleri, engellinin bulunduğu İl Müdürlüğüne yürütülür.

Özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Engellilere hizmet veren özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezlerine yerleşmek veya faydalanmak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ile Bakıma Muhtaç Engellilere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği kapsamında işlem yapılmaktadır.

Özel ve yatılı-gündüzlü bakım merkezine yerleştirme veya faydalanma ve evde bakım hizmeti için engelliden istenecek belgeler nelerdir?

- T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- Engelli sağlık kurulu raporu,
- Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,
- Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- İki adet vesikalık fotoğraf,
- Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,
- Engellinin vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,
- Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,
- İl müdürlüklerince, beyan edilen T.C. Kimlik Numarası üzerinden elde edilecek nüfus cüzdanı sureti, aile nüfus kayıt örneği ve ikametgâh adres belgesi dosyaya eklenecektir.
- Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı.

Özel bakım merkezlerinde bakım için hangi koşullar aranmaktadır?

- Özel bakım merkezinden yararlanabilmek için tam teşekküllü hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan "Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik" kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı %50 ve üzeri olup ağır engelli EVET-HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması;
- 30.07.2006 tarih 26244 sayılı "Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik" kapsamında bakım ihtiyacı olduğuna dair bakım raporu;
- Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğunun (606,95TL / 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

Not: Güncel rakamlar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne danışınız.

Özel bakım merkezlerinde bakım için devlet tarafından bakım ücreti nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Bakanlığımız tarafından her bir engelli için özel bakım merkezine her ay ödenen bakım ücreti 20.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu bulunan tutardan fazla olamaz. (Aylık Katsayı x 20.000 + %8 KDV = 1.794,61TL / 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

Not: Güncel rakamlar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne danışınız.

Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından faydalanma işlemi için nereye başvuru yapılır ve hangi mevzuat ile işlem yapılır?

Bakım ihtiyacı olan engellilerin evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından faydalanması için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında işlem yapılmaktadır. Bu hizmet evde bakıma destek yardımı olarak sosyal yardım niteliğinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü görev alanına verildiğinden (Temmuz 2015) SYGM tarafından yeni Yönetmelik hazırlanmış olup henüz yürürlüğe girmemiştir.

Evde bakım ücreti/Evde bakıma destek yardımından yararlanma koşulları nelerdir?

• Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımından yararlanabilmek için hastanelerden alınacak 16.12.2010 tarih ve 27787 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan” Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında engel oranı % 50 ve üzeri olup ağır engelli EVET- HAYIR bölümünde EVET ibaresi olması gerekmektedir.

• 30.07.2006 tarih 26244 sayılı “Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” kapsamında bakım ihtiyacı olan engelli koşullarına sahip olmak.

• Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3’ünden daha az olduğunun (606,95TL/ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015) bakım raporu ile tespit edilmesi gerekmektedir.

Not: Güncel rakamlar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne danışınız.

Bakım ihtiyacı olan engellilere ödenen evde bakım ücreti/evde bakım destek yardımı tutarı nasıl ve ne kadar ödenmektedir?

Evde bakım ücreti/evde bakıma destek yardımı her bir engelli için her ay 10.000 gösterge rakamı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayının çarpımı sonucu bulunan tutar kadar ödenir (Aylık Katsayıx10.000=830.84TL./ 1 Temmuz 2015-31 Aralık 2015)

Not: Güncel rakamlar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne danışınız.

Engelli bakım hizmeti verilen kişiler veya hizmet ile ilgili diğer kurum/ kuruluş veya kişilerden gelen araştırma talepleri için nereye başvuru yapılır?

Araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, hedefi, yöntemi, kullanılacak ölçekler, süresi, kaynakçası, etik kurul kararı, kuramsal çerçevesi, nerede yapılacağına ilişkin bilgileri içeren dosyayla birlikte araştırmanın yapılacağı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne başvuru yapılmaktadır. Başvuru İl Müdürlüğüne değerlendirildikten sonra bu dosya İl Müdürlüğü görüşünün de eklenerek Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

ERİŞİLEBİLİRLİK

Fiziksel Çevrenin Engellilerin Erişilebilirliğine Uygun Düzenlenmesi Zorunlu mudur?

Kentsel yaşamın engellilerin erişilebilirliğine uygun olarak düzenlenmesi yasal olarak zorunludur. Bu kapsamda şu yasal düzenlemeler yapılmıştır:

3194 Sayılı İmar Kanunu’nda ve yönetmeliklerinde kentlerde her alanda erişilebilirliğin sağlanması için imar planları, kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü’nün ilgili standartlarına uyulması zorunluluğu bulunmaktadır.

Ayrıca; 7/7/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunda; aşağıdaki maddeler kentsel yaşamın engellilerin erişilebilirliğine uygun düzenlenmesi amaçlıdır. Söz konusu Kanunun ilgili maddeleri şunlardır:

Madde 3-(Değişik:6/2/2014-6518/63 md.):

Bu Kanunun uygulanmasında;

f) Erişilebilirlik: Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını,

g) Erişilebilirlik standartları: Türk Standartları Enstitüsünün erişilebilirlikle ilgili yayımladığı standartları ifade eder.

Madde 7-(Değişik:6/2/2014-6518/69md.):

Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır. Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur. Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Geçici Madde 2: Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir.

Geçici Madde 3: Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde, sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan araçlarla verilen toplu taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri 7/7/2018 tarihine kadar engelliler için erişilebilir duruma getirilir. 7/7/2018 tarihine kadar, karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamakla ve servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişiler, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

Erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik izleme, denetleme ve idari para cezası uygulanması mekanizması bulunmakta mıdır?

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinde şu hükümler bulunmaktadır; (Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.): “Bu Kanunun geçici 2’nci maddesi ile bu maddede belirtilen erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon kurulabilir. Denetim sonucunda ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması için birinci fıkrada belirtilen sürenin bitiminden itibaren iki yılı geçmemek üzere ek süre verilebilir. (Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı ellibin lirayı geçemez. İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmediği denetim komisyonlarınca tespit edilen büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı beşyüz bin lirayı geçemez. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. Genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarları dikkate alınarak erişilebilirlik konusundaki projelerde kullanılmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde ödenek öngörülür.”

Mevzuata uygun olarak erişilebilirliği sağlama görevini yerine getirmeyen kamu veya özel sektör kurum ve kuruluşlarının şikayet edilebileceği kurum bulunmakta mıdır?

20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği gereği her ilde valilikler bünyesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme komisyonları kurulmuştur. Bu komisyonlara başvuruda bulunulabilir. Komisyonlar, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planına göre oluşturulması gereken izleme ve denetleme programları kapsamında yer alan bina, açık alan ve toplu taşıma araçları ile kendisine ulaşan başvurular kapsamında yerinde denetleme yapmaktadır. Başvurular için "<http://eyh.aile.gov.tr/uygulamalar/erisilebilirlik/erisilebilirlik-izleme-ve-denetleme-komisyonlari/erisilebilirlik-izleme-ve-denetleme-komisyonlarına-vatandaşlar- tarafından-yapilacak-basvuruda-kullanilacak-formlar>" linkinde yer alan formlar kullanılabilir

Erişilebilirliğin sağlanmasında vatandaşlara ne tür görevler düşmektedir?

Binalarda, açık alanlarda ve toplu taşıma araçlarında yapılan erişilebilirlik düzenlemelerinin kullanılmasında vatandaşlara da önemli görevler düşmektedir. Örneğin, kaldırımlara, rampaların önüne, engelli park yerlerine araçların park edilmemesi, kaldırımlara ve yaya geçiş güzergâhlarına tezgâh, masa, eşya koyulmaması gerekmektedir. Bunlara dikkat edildiğinde, tekerlekli sandalye, koltuk değneği, bastonla yürüyenler, yaşlılar, bebek arabalıları vb. kişiler açık alanları güvenli ve bağımsız olarak kullanabilirler.

Oturulan Konutta Engelle Uygun Düzenlemeler Yaptırılabilir mi?

Kat Mülkiyeti Kanununa tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler getirilen yasal düzenleme ile engeline uygun tadilat yaptırma olanağına sahip olmuşlardır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 19. maddesi ile 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda değişiklik yapılmıştır. Bu Kanununun 42'nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere; Engellilerin yaşamı için zorunluluk göstermesi halinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içinde yapılmaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; İlgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Ayrıca Kanun hükmünde sözü edilen komisyonun kuruluş ve çalışma usulleri ile ilgili Yapılarda Engellilerin kullanımına Yönelik Proje Tadili Komisyonları Teşkili, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 22.04.2006 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik ile tadilat talebinde bulunan kat malikinin diğer kat malikleriyle yapacağı toplantıda talebinin reddedilmesi durumunda kurulacak olan komisyonla ilgilidir. Kat maliki, tadilat yapılacak olan binanın ruhsat işlemlerinin yapıldığı kuruluşa başvuru yaparak bir komisyon oluşturulmasını talep edebilir. Bu komisyonun söz konusu talebin gerekliliği ve bina güvenliği açısından bir değerlendirme yapmasının koşulları Yönetmelik kapsamında ele alınmaktadır.

Örneğin; konutunda asansör olmayan bir kişi, asansör yaptırmak istediğinde kat malikleri ile bir toplantının yapılması, toplantıda konunun görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanması gerekmektedir. Toplantının yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden (belediyeler vb.) alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

Binaların veya açık alanların erişilebilir hale getirilmesinde izlenecek yöntem nedir?

Erişilebilirliğin sağlanmasında öncelikle mevcut durum tespiti yapılmalıdır. Bu çerçevede, anılan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin ekinde yer alan formlarından ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak <http://eyh.aile.gov.tr/uygulamalar/erisilebilirlik/erisilebilirlik-bilgilendirme-filmi> linkinde yayımlanan "Açık Alanlar ve "Binalar" için erişilebilirlik tespit filmlerinden yararlanılabilir. Ayrıca, yapılacak erişilebilirlik düzenlemelerinin erişilebilirlik standartlarına uygun olması gerekmektedir.

Erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik standartlar nelerdir?

TS 9111 "Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Bireyler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklileri" TS 12576 "Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları" TS 12460 "Raylı Taşıma Sistemleri Bölüm 5: Engelli ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları" TS ISO 23599 "Görme Engelli veya Az Görenler İçin Yardımcı Mamuller-

Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri” ISO 23600 “Görme ve işitme Engelliler için yardımcı mamuller- Yaya trafik ışıkları- Sesli ikazlar ve hissedilebilir yüzeyler” TS 13536 “TS ISO 23599’un Uygulanmasına Yönelik tamamlayıcı Standard” TS 13622 “Engelliler ve hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Toplu Taşıma Sistemlerinde Erişilebilirlik Gereklileri” Asansörlerle ilgili standartlar Standartlar Türk Standartları Enstitüsü’nden temin edilmektedir.

Engelliler İçin Ayrılmış Park Yerlerinin İşgalini Önlemeye Yönelik Bir Düzenleme Var mıdır?

Otopark Yönetmeliğinde; otoparkların yapımında TSE standartlarına uyulması, umumi bina, bölge otoparkları ve genel otoparklarda, giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesine göre “Engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerine” engelli olamayanlar tarafından park edilmesi yasaklanmıştır ve engelli olmayanlar tarafından yapılan ihlâlin para cezası iki kat olarak uygulanmaktadır.

Engelliler İçin Araç Park Yerleri

2017 DHMİ Havalimanı Ücret Tarifeleri: Hava alanların Otoparkından, engelli kartına sahip engellilerin kullandığı araçlar, girişi takiben 15 güne kadar ücretsiz olarak faydalanabilmektedir. Otopark Yönetmeliği (Ek: RG-02/09/1999-23804)

Umumi bina ve bölge otoparkları ile genel otoparkların giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur.

Araç muayene: Engelli vatandaşlarımıza ait araçlara muayene sırasında öncelik tanınmaktadır.

Engelli Araç Park Kartı: Talep halinde, trafik denetleme kuruluşları tarafından engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerinden istifade etmeleri amacıyla, engellilere ve gazilere park kartı verilir.

İNDİRİMLER

Su İndirimi

%40’ın üzerinde engeli olan kişilere indirim uygulanmaktadır. Bu indirim belediyelere göre farklılıklar göstermektedir. (İstanbul İski hane halkında % 40 ve üzeri engelli raporu olan birey varsa yine indirim uygulamaktadır.)

Cep Telefonu Hizmetlerinde İndirim

Turkcell, Türktelekom ve Vodafone’da engellilere özel tarifeler mevcuttur.

Ulaşımında İndirim

Şehir İçi Ulaşım

12 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanunla, “4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”da yapılan değişikliklerle;

- Engel oranı %40 ve üzerinde olan engelli bireylere,
- Ağır engelli bireylerin birlikte yolculuk ettikleri en fazla bir refakatçisine demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanma hakkı verilmiştir.

04.03.2014 tarihli ve 28931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğe göre ücretsiz seyahat hakkından; Engelli, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerince verilen “Engelliler İçin Kimlik Kart”ları ile yararlanabileceklerdir.

Ücretsiz seyahat hakkından refakatçisi ile birlikte yararlanmak isteyen ağır engelli bireyler, üzerinde “Ulaşımında refakatçi hakkı vardır” ibaresi bulunan “Engelliler için kimlik kartları”nı kullanmaları gerekmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Engellilere Servis

Ortopedik engellilerin kent içi ve hastane ulaşimleri için asansörlü araçlar ile hizmet verilmektedir. Bu hizmetimizden faydalanmak isteyen üyeler, randevu aldıkları takdirde belirttikleri saatte

evlerinden alınarak gidecekleri hastaneye bırakılır ve dönüş saatlerinde de hastaneden alınarak evlerine götürülürler.

Şehirlerarası Yolcu Otobüslerinde İndirim

Şehirler arası yolcu otobüslerinde, Karayolları Taşıma Yönetmeliğinin 57. maddesinin 11. fıkrası gereği; %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesi üzerinden %30 indirimli düzenlenmektedir. İnternette bilet alımlarında bu indirimden yararlanılamamaktadır.

THY İndirimi

Türk Hava Yolları, %40 ve üzeri oranda engelli olan yolculara, uygulanabilir ücretler üzerinden tüm iç hatlarda %20 indirim ve dış hatlarda %10-20 arası indirim sağlamaktadır. İnternette bilet alımlarında bu indirimden yararlanılamamaktadır.

MÜZE VE ÖREN YERLERİNDE İNDİRİM

- Müze ve ören yerlerine giriş ücretsizdir.
- Özel işletilen müze ve tarihi yerlerde indirim hakkı işletmenin inisiyatifindedir.

DEVLET TİYATROLARINDA İNDİRİM

- Gösterileri ücretsiz izleme hakkı vardır.
- Engelli Tiyatroları Kültür Bakanlığı'ndan maddi destek almaktadır.

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMLERİ VE MUAFİYETLERİ

Engelli Çalışanların Gelir Vergisi İndirimi

%40 ve üzeri tüm engelli çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanır. Bunun için engelli raporu, çalışma belgeleri ile ilgili vergi dairesine bir dilekçe ile başvurulmalıdır.

Engel oranı:

- %40-59 arası olanlar 3.Derece,
- %60-79 olanlar 2.Derece,
- %80 ve üzerinde olanlar 1.Derece vergi indiriminden yararlanır.

Anayasa 50. Madde 2. Fıkra: 'Bedenî veya ruhî yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar'.

Araç Alımında ÖTV ve MTV Muafiyetleri

ÖTV'siz araç alımı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından satın alacağı araca engeline uygun ek donanım yaptıracak malul ve engelliler ya da %90 ve üzeri herhangi engeli bulunan malul ve engelliler için 0 km araç alımlarında Özel Tüketim Vergisi'nin ödenmemesi şeklinde uygulanan bir vergi muafiyetidir. %90 ve üzeri engellilerde engel sebebinin önemi bulunmamaktadır. Görme, işitme, konuşma veya ortopedik olabileceği gibi zihinsel engelliler veya böbrek rahatsızlığı olanlar da bu istisnadan yararlanabilmektedir.

ÖTV'siz Araç Alabilecek Kişiler:

- Engel oranına bakılmaksızın, bizzat kullanma amacıyla araca engeline uygun ek donanım yaptıran malul ve engelliler,
- %90 ve üzeri herhangi bir engeli bulunan malul ve engelliler (Bu uygulama kapsamındaki taşıtın ilk iktisabında ÖTV istisnası uygulanması için, malul ve engellilerin taşıtı bizzat kullanması veya kullanamaması şartı aranılmamaktadır. Bununla birlikte, istisna kapsamında ilk iktisabı yapılan taşıtın malul ve engellinin bizzat kullanmasının mümkün olmaması halinde, zorunlu haller dışında, engelli kişinin sürekli olarak istifadesine sunulması gerekir.)

ÖTV'siz Araç Alımı Şartları:

- Bizzat kullanma amacıyla araca engeline uygun ek donanım yaptıran malul ve engellilerin H sınıfı ehliyet sahibi olmaları (-01.01.2016 tarihinden önce alınan ve ilgili mevzuatı uyarınca söz konusu tarihten itibaren beş yıl (31.12.2020 tarihine kadar) geçerliliği bulunan H sınıfı sürücü belgesine veya -01.01.2016 tarihinden itibaren alınan, engellilik durumları itibarıyla istisna kapsamındaki taşıtta bulunması gereken özel tertibata/ tertibatlarla ilişkin ibareleri (kod numarasını/numaralarını)

içeren A, A1, A2, B, B1, BE ve M sınıfı sürücü belgesine, sahip olunması gerekir. 01.01.2016 tarihinden önce alınmış A veya B sınıfı sürücü belgeleri, bu uygulamada sahip olunması gereken sürücü belgeleri kapsamında değerlendirilmez.) ve malul ya da engelli olduklarını yetkili sağlık kuruluşlarından alacakları sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri ayrıca alacakları sağlık kurulu raporunda ek donanımla araç kullanabileceklerine dair ibarenin var olması,

- %90 ve üzeri herhangi bir engeli bulunan malul ve engellilerin malul ya da engelli olduklarını yetkili sağlık kuruluşlarından alacakları sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri gerekmektedir.
- Sadece sol alt ekstremitede (sol ayak veya bacak) engeli bulunan malul ve engelliler için otomatik vitesli araç satın almaları kaydıyla araca ek donanım yaptırmalarına gerek yoktur. Sağlık kurulu raporuna "Otomatik vitesli araç kullanır." ifadesinin yazması yeterlidir.
- Şartları sağlayan kişiler ÖTV istisnasından 5 yılda bir yararlanabileceklerdir. ÖTV'siz alınan aracın 5 yıl dolmadan satılması halinde aracı alırken ödenmeyen ÖTV ödenecek, 5 yıldan sonra satılması halinde ÖTV'nin geri ödenmesi gibi bir durum söz konusu olmayacaktır.

MTV muafiyetinden yararlanmak için;

- Motorlu Taşıtlar Vergisi engellilik dereceleri %90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malul ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtların motorlu taşıtlar vergisine tabi tutulmayacaktır.
- Engellilik dereceleri % 90 ve daha fazla olan malul ve engellilere ait taşıtın özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş olması şartı aranmayacaktır.
- Sağlık raporunda sadece sol alt ekstremitede (ayak veya bacakta) engelliliği olduğu belirtilen malul ve engellilerin otomatik vitesli taşıtlarının başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın, malul ve engelli adına kayıt ve tescil edildiği tarihten itibaren motorlu taşıtlar vergisinden istisna olması gerekmektedir.

Emlak Vergisi Muafiyeti

Evin mülkiyetinin engelli bireyin üzerinde olması şartı ile 200 metrekareyi geçmeyen tek evde emlak vergisi muafiyeti vardır. Ayrıca bir ev için pay sahipliği olduğunda yine 200 metrekareye kadar olan paylar için muafiyet vardır. Bunun için evin bulunduğu belediye birimine başvurulmalıdır. Emlak vergisi indirimi sadece emlak sahipliğinde geçerlidir, arsa sahipliğinde söz konusu değildir.

Katma Değer Vergisinde Sağlanan Vergi Avantajları

Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları, Katma Değer Vergisinden istisna edilmiştir.

Buna göre; münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin, görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye, sesli kitap; ortopedik engellilerin kullandıkları ortez-protez gibi cihazlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilecektir. Bu kapsamdaki eşyanın ithali de KDV'den istisnadır.

ENGELLİLER SOSYAL HAKLARI

Engelli Bireylerin Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler Var mıdır?

5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 33'üncü maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 33- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir. "(o) Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak..." Ayrıca Engelliler İdaresi Başkanlığı'nca yapılması istenilen düzenleme doğrultusunda; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından 81 Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne ve Özerk ve Özerk olmayan Federasyon Başkanlıklarına gönderilen 06.10.2010 tarihli yazı ile "engelli kimlik kartları esas alınarak hem engellilere tanınan hak ve hizmetlerinden yararlandırılmaları hem de sosyal hayata katılmalarının sağlanması bakımından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı tüm tesislerde, federasyonca veya il müdürlüklerince düzenlenen spor faaliyetlerine girişte ücret alınmaması veya indirimli tarife uygulanması" istenmiştir ve uygulanmaya başlanılmıştır.

Engelli Bireylere Yönelik Ayrımcılıkla Mücadeleye İlişkin Yasal Düzenlemeler Nelerdir?

Anayasa ve tüm mevzuatta engellilere yönelik düzenlemeler topluma tam ve eşit katımlı sağlamak ve ayrımcılığı önleyici iyileştirmelere yöneliktir. 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesinde fırsat eşitliğine uygun olarak hareket edilmesi öngörülmüştür. Bu maddeye göre: "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

Anayasası'nın 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasının sonuna 2010 yılında yapılan değişiklikle; "Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz." cümlesi ve aynı maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel surette korunması gerekenler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz." Bu değişiklikle, engelli bireylere pozitif ayrımcılık yapılmasının eşitliğe aykırılık oluşturmayacağına ilişkin bir hüküm eklenmiştir.

İş hukukunun temel ilkelerinden biri olan işverenlerin işçilere eşit işlem yapma borcu, 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Eşit Davranma İlkesi" başlığını taşıyan 5. maddesi ile normatif düzenlemeye kavuşmuştur. Bu maddeye göre;

Madde 5: "İş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz." denmektedir. 5378 sayılı Engelliler Kanununun 4. maddesinde, engelli bireylerle ilgili politikaların temel odak noktasının ayrımcılıkla mücadele ekseninde olması gerektiği ifade edilmiştir: "Engelliler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele engellilere yönelik politikaların temel esasıdır."

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 41. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'nun ayrımcılık yasağını düzenleyen 122. maddesine, "engellilik" ibaresi eklenmiştir. Ayrımcılık başlığını taşıyan maddenin değişiklik işlenmiş hali şöyledir: "Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

- Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hâllerden birine bağlayan,
- Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden,
- Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen, Kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir." Türk Ceza Kanunu'nun bu hükmünün doğrudan ayrımcılığı yasakladığı konusunda şüphe yoktur.

Ayrıca 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 14. maddesinde ayrıca engelli bireylerin istihdamına yönelik ayrımcılıkla mücadele hususunda şunları ifade etmiştir: "İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde engellilerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz. Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engeliyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz. Çalışan veya iş başvurusunda bulunan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Engellilik durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engellilerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır."

6111 Sayılı Kanun ile "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" engelli bireyler için yer alan düzenlemeler, ayrımcılığı önlemeye yönelik çeşitli iyileştirmeler niteliğinde ettirilmiştir. Ülkemizde bu alanla ilgili tüm mevzuat bilgileri web sitemizdeki "ulusal mevzuat" bölümünde yer almaktadır.

Ülkemizde 28 Ekim 2009 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Hakları Sözleşmesi (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) her alanda engellilere dayalı ayrımcılığı önleyici ve bütünsel yaklaşıma dayalı hükümlerden oluşmaktadır (http://www.ozida.gov.tr/?-menu=yenimevzuat&sayfa=engelli_kisilerin_haklari).

Medyada Engellilerin Şiddet ve Ayrımcılığa Tabi Tutulmamasını Önlemeye İlişkin Koruyucu Tedbirler Var Mıdır?

5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 37'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 37: 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 4. maddesinin ikinci fıkrasının (u) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. (u) Kadınlara, güçsüzlere, engellilere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

Belediyeler Bünyesinde Gerçekleştirilen Hizmetlere İlişkin Yasal Bir Dayanak Mevcut Mudur?

Engellilere yönelik olarak Belediyeler bünyesinde gerçekleştirilen çeşitli hizmetler; yardıma muhtaç olan engellilerin barınması için bakım ve rehabilitasyon merkezleri açmak, danışma ve rehberlik merkezleri açmak, ücretsiz muayene ve ilaç yardımı yapmak; aynı ve nakdi yardımlarda bulunmak, belediye otobüslerinden ücretsiz veya indirimli yararlanmalarını sağlamak, özel kurslar düzenlemek, yarışmalar, şenlikler, geziler ve spor müsabakaları düzenlemektir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırasının belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirleneceği, belediye hizmetlerinin sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Büyükşehir belediyelerine ise verilen görevler 5216 sayılı kanunun 7.maddesinde düzenlemiştir. Büyükşehir belediyelerinin sosyal nitelikli görevleri de maddenin (n) bendinde "Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak", (v) bendinde "Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işletmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak" şeklinde yer almaktadır. Büyükşehir belediyeleri için 5216 sayılı kanununa 01.07.2005 tarih ve 5378 sayılı kanunla eklenen "Ek madde 1" ile engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulması, bu birimlerin faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği halinde sürdürmeleri öngörülmüştür. Bu çerçevede "Büyükşehir Belediyeleri Engelli Hizmet Birimleri Yönetmeliği" 16.08.2006 tarihli Resmi Gazete' ehitide yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca 5378 sayılı Engelliler Kanunu ile Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerine sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri 2012 yılına kadar almakla ve mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçlarını engelliler için erişilebilir durumuna getirmekle görevlendirilmiştir.

MUAYENEDE ÖNCELİK HAKKI

Tüm hastanelerde muayene sırasında öncelik hakkı vardır.

SOSYAL YARDIM HAKLARI

On Sekiz Yaş Üstü Engellilik Maaşı

2022 Sayılı Yasaya göre; 18 yaşını dolduran %40 ve üzeri engelli olanlara, gerekli şartları taşıması halinde hane geliri kişi başına asgari ücretin üçte birinden az olanlara maaş bağlanır. Sahip olunan ev, arsa ve aracın (ÖTV indirimli alınan araç dahil) belirlenen raic bedeli, kira geliri aylık gelire dahil edilir. Hane gideri gelirden fazla ise fazla olan miktar aylık gelire dahil edilir. (25 Ocak 2013 tarihli 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşları ile engelli ve muhtaç Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkında yönetmelik.)

Not: Evde bakım maaşı hane geliri ölçümüne dahil edilir.

On Sekiz Yaş Altı Engelli Yakını Maaşı

2022 Sayılı Yasaya göre;18 yaşını tamamlamamış engelli olan yakınlarının bakımını üstlenenlerden, gerekli şartları taşıması halinde, geliri hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık tutarın asgari ücretin üçte birinden daha az olanlara aylık bağlanır.18 yaşını tamamlamamış engelli aylıklarında, engeli yakını da genel sağlık sigortası kapsamındadır. Engelli yakını maaşı alan kişinin engelli yakını ile aynı hanede oturması şartı vardır. Engelli yakını maaşı bağlanması için anne/babanın sigortalı olmaması gerekmektedir. 2022 Yasasına göre aylık bağlanacaklar ve

bağlanmış olanlar hakkında yapılacak sosyal inceleme ile ilgili olarak aşağıdaki madde yönetmeliğe ilave edilmiştir.

Periyodik sosyal incelemeler

Geçici Madde 3: (1) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde yapılması gereken ilk periyodik sosyal incelemeler, 1/1/2015 ile 31/12/2015 tarihleri arasında sonuçlandırılır ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan sosyal incelemeler dahil müteakip tüm incelemelere 1/1/2016 tarihinden sonra başlanır.

Evde Bakım Maaşı

Engelli bireyin 'ağır engelli' ibareli raporu olması şartı ile yasaya göre uygun şartları taşıyan, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir asgari ücretin üçte ikisinden az olan engelli yakınlarına" evde bakım ücreti" ödenir. Hane içinde birden fazla bakıma muhtaç engelli var ise birinci engelliden sonraki engelli iki kişi sayılır. (1 Temmuz 2014'tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.) Bu maaşı bağlatanların aylık gelir hesabına göre kişi başına düşen gelir miktarı asgari ücretin üçte ikisini aştığı durumlarda durumlarını Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bir ay içinde bildirmeleri gerekmektedir. Evde bakım ücreti alan kişinin engelli bireye kesintisiz 8 saat fiili bakım vermesi şarttır.

Not: Evde bakım maaşı alanların sigortalanması ile ilgili çalışma devam etmektedir. Vakıf Aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğüne 18 yaşını dolduran, %40 ve üzeri engelli olup hiçbir ad altında maaş almayanlardan gerekli şartları taşıyanlara aylık bağlanır. Vakıflar Genel Müdürlüğünden bu konuda bilgi alabilirsiniz.

Yetim Aylığı Ve Engelli Maaşı Alanlar

Aylık almaya hak kazanacak şekilde engelli olduğunu belgeleyen çocuklardan yetim aylığı alanların geliri, engelli olması nedeniyle ödenecek aylıktan daha düşük ise aradaki fark Hazine tarafından kapatılacaktır.

TIBBİ MALZEME ALIMINDA HAKLAR

Hanede kişi başına düşen miktar asgari ücretin üçte birinden az olanlar bağlı oldukları il/ilçe SYDV ye (Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfı) başvurarak almış oldukları tıbbi malzemelerin Sosyal Güvenlik Kurumu ödemesi dışında kalan miktarı talep edebilirler. Burada Vakıf Değerlendirme Kurulunun kararınca kişiye ödeme yapılıp yapılmayacağı belirlenir.

Hasta Alt Bez

2 yaşını dolduran engelli çocuklar için 2 yıllık olmak üzere, tek doktor imzalı raporla aylık 120 adet bez ödeneği alınmaktadır.

Tekerlekli Sandalye (Manuel ve Akülü Tekerlekli Sandalye)

Beş yılda bir kez olmak üzere ilgili birimlerce verilen malzeme raporu ile reçete edilmesi şartı ile Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenen miktarda ödeme yapılarak temin edilir.

Ortez, Protez, İşitme Cihazı, Sonda Alımı

İlgili birimlerce raporlanan ve reçetesi yazılan malzemeler Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından belirlenen miktarda ödeme yapılarak temin edilir.

ENGELLİ SORUNLARI DANIŞMA

T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde bulunan sıkça sorulan sorular bölümüne görüş sorabilirsiniz.

Ayrıca;

Tüm haklar için; Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Engelli ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı'ndan yönlendirme alınabilir.

Engellilere Ankara Büyükşehir'den Tatil

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin geleneksel hale getirdiği uygulamayla, yaz aylarında Başkentli engelli vatandaşlar, Akçakoca, Altınoluk ve Kesik köprü' deki kamplara gönderiliyor. Özel otobüslerle kamplara giden vatandaşlar, birer haftalık süreler halinde hiçbir ücret ödemediği takdirde tatil

yapıyor. Öğrencilerin kamp süreleri, okulların açılmasıyla sona ererken engelli vatandaşlar Akçakoca'daki tesislerde yıl boyunca birer haftalık sürelerle ücretsiz tatil yapmaya devam ediyor.

12 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanunla, "4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" da yapılan değişiklikle;

- Engel oranı %40 ve üzerinde olan engelli bireylere,
- Ağır engelli bireylerin birlikte yolculuk ettikleri en fazla bir refakatçisine demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanma hakkı verilmiştir.

04.03.2014 tarihli ve 28931 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğe göre ücretsiz seyahat hakkından; Engelli, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerince verilen "Engelliler İçin Kimlik Kart"ları ile yararlanabileceklerdir. Ücretsiz seyahat hakkından refakatçisi ile birlikte yararlanmak isteyen ağır engelli bireyler, üzerinde "Ulaşımında refakatçi hakkı vardır" ibaresi bulunan "Engelliler için kimlik kartları" nı kullanmaları gerekmektedir.

ENGELLİLER SİYASİ VE TİCARİ HAKLARI

Engelli Bireylerin Ticari Hayatta ve Noter İşlemlerinde Ayrımcılığa Uğramalarını Önleyen Düzenleneler Var mıdır?

5378 sayılı Engelliler Kanununun 50. maddesiyle; Türk Ticaret Kanunu'nun 668. maddesinde yer alan ve görme engelli bireylerin poliçe altına attıkları imzanın usulen tasdik edilmiş olmadıkça geçerli olmayacağına ilişkin hüküm ve Borçlar Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan ve görme engelli bireylerin imzalarının usulen tasdik edilmedikçe bağlayıcı olmayacağına ilişkin hüküm kaldırılmıştır. Bu yöndeki diğer değişiklik ise, Noterlik Kanunu'nun 73. maddesine ilişkindir. 5378 Sayılı Engelliler Kanunu'nun 23 ve 24'üncü maddeleri buna ilişkin düzenlemeyi içerir. Madde 23.- 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 73'üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. İlgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olması: Madde 73. Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anlarsa, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur. Madde 24.- 1512 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "Bir noterlik işleminde imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme engelliler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usûl dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur." Söz konusu hükmün değişiklikten önceki hali sağır, dilsiz ya da görme engelli kişilerin noterdeki işlemlerinin iki tanık huzurunda yapılmasını zorunlu kılmaktaydı. 5378 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile bu zorunluluk kaldırılmış ve işlemlerin tanık huzurunda yapılması, engelli kişinin isteğine bırakılmıştır. Böylece, engelli bireyin fikrini alan ve yasal haklarını kendi istek ve taleplerine göre kullanmalarını sağlamaya çalışan bir yapı öngörülmüştür. 13.02.2011 tarihli ve 6111 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile görme engellileri doğrudan ilgilendiren ve görme engellinin imzasının geçerli kabul edilmesi için şahit bulundurma durumunun görme engellinin isteğine bağlı hale getirildiği imza hususuyla ilgili kanunun 213. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 213: 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "Görme engellilerin talepleri halinde imzalarında şahit aranır. Aksi takdirde görme engellilerin imzalarını el yazısı ile atmaları yeterlidir."

Engelli Bireylerin Oy Kullanmaları Sırasında Yapılan Düzenlemeler

572 sayılı KHK'nın aşağıdaki maddeleri bu konu hakkındaki düzenlemeleri içerir:

Madde 25: 24/2/1972 tarihli ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Ek Madde 1: Yazım kurulları, engellilerin, engellilik durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin engelliliği ile ilgili bilgileri gerçek

şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur. Bu maddede belirtilen engellilik durumlarının tanımlanması için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılır.”

26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 36. maddesine göre seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir engelliliği varsa, forma kaydedileceği ifade edilmiştir. Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli Şekilde verebilmesi gözetilmesi ve engelli seçmenlerin oylarını rahatlıkla kullanabilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği aynı Kanununun 74’üncü maddesinde düzenlenmiştir. Gebeler, hastalar ve engellilerin sıra ile bekletilmeden oylarını vermeleri ve yaşlılar ile engellilere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilmesi Madde 90’da belirtilmiştir. Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un “Birleşik Oy Pusulasının Atılması ve İşaretleme” başlıklı 93. Maddesine göre refakatçi eşliğinde oy kullanma prosedürü ise şu Şekilde düzenlenmiştir:

Madde 93: Kapalı oy verme yerinde birleşik oy pusulasını katlayıp yaşıttırdıktan sonra, seçmen burasını terk eder ve birleşik oy pusulasını sandığa bizzat atar. Görme engeli bulunanlar, felçliler veya bu gibi bedeni engeli açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla malule refakat edemez. Kurul başkanı, oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imzasını attırır. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağını bastığı yazılır.

Toki Kura ekilişinde Haklar

TOKİ kampanyalarında uygun şartları taşıyan engellilere öncelikle engellilere ait kuraya katılma hakkı verilir. Bu kurada kendilerine ev çıkmayanlar ikinci olarak genel kuraya katılma hakları da vardır. Bu konuda müracaat esnasında bilgi isteyebilirsiniz.